

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია
ივ. ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტი
კავკასიის ფონდი

ლინგვისტ-კავკასიოლოგთა მესამე საერთაშორისო სიმპოზიუმი

იბერიულ-კავკასიური ენები:

სტრუქტურა, ისტორია, ფუნქციონირება

ექვნიკა აკადემიკოს ქეთევან ლომთათიძის
დაბადების 100 წლისთავს

პ რ ო გ რ ა მ ა

თბილისი

2011

The Georgian National Academy of Sciences
Iv. Javakhishvili Tbilisi State University
Arn. Chikobava Institute of Linguistics
Fund of Caucasus

**III INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF
LINGUIST-CAUCASIOLOGISTS**

**IBERO-CAUCASIAN LANGUAGES:
STRUCTURE, HISTORY, FUNCTIONING**

Dedicated to the 100th anniversary
of Academician **Ketevan Lomtadze**

P r o g r a m

Национальная Академия наук Грузии
Тбилисский государственный университет
имени Ив. Джавахишвили
Институт языкознания имени Арн. Чикобава
Фонд Кавказа

**ТРЕТИЙ МЕЖДУНАРОДНЫЙ СИМПОЗИУМ
ЛИНГВИСТОВ-КАВКАЗОВЕДОВ**

**Иберийско-кавказские языки:
структура, история, функционирование**

Посвящается 100-летию со дня рождения академика
Кетеван Ломтатидзе

П р о г р а м м а

Tbilisi 2011 Тбилиси

საორგანიზაციო კომიტეტი

თავმჯდომარე

თ. გამყრელიძე – აკადემიკოსი, საქართველოს ეროვნული მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი

თანათავმჯდომარეები:

ლ. ეზუგბაია – პროფესორი, არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის დირექტორი

ა. კვიციანიძე – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორი

ი. აბდულაევი – პროფესორი, ჰ. წადასას სახელობის ენის, ლიტერატურის და ხელოვნების ინსტიტუტის მთავარი მეცნიერი თანამშრომელი

ბ. უტიე – სამეცნიერო ხარისხის მინიჭების დეპარტამენტის დირექტორი

გ. ღამბაშიძე – პროფესორი, ”კავკასიის ფონდის” პრეზიდენტი

წევრები:

ლ. აზმაიფარაშვილი – არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის მეცნიერი თანამშრომელი

ნ. ანდლუაძე – პროფესორი, კავკასიოლოგი

ა. არაბული – პროფესორი, არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე, საქართველოს ეროვნული მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი

ნ. არდოტელი – არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი

ც. ბარამიძე – პროფესორი, თსუ კავკასიოლოგიის ინსტიტუტის ხელმძღვანელი

ბ. ბერსიროვი – პროფესორი, ადიღეს სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორი

ვ. ბოედერი – პროფესორი, ოლდენბურგის უნივერსიტეტი

ი. ბრაუნი – პროფესორი, ვარშავის უნივერსიტეტი

თ. გვანცელაძე – პროფესორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ი. გიპერტი – პროფესორი, ფრანკფურტის უნივერსიტეტი

გ. გოგოლაშვილი – პროფესორი, არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის ქართველურ ენათა განყოფილების გამგე

კ. ვამლინგი – პროფესორი, მალმოს უნივერსიტეტი

- ბ. თაოვი – პროფესორი, ყაბარდო-ბალყარეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პრორექტორი
- ა. თიმაევი – პროფესორი, ჩეჩნეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
- დ. თვალთვაძე – პროფესორი, თსუ ჰუმანიტარული ფაკულტეტის-დეკანი
- გ. კვარაცხელია – საქართველოს ეროვნული მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი, არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის მთავარი მეცნიერი თანამშრომელი
- მ. მანჯგალაძე – პროფესორი, არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილე
- ნ. მაჭავარიანი – პროფესორი, არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის მთავარი მეცნიერი თანამშრომელი
- ს. პაზოვი – პროფესორი, ყარაჩაი-ჩერქეზეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პრორექტორი
- ს. პატიევი – პროფესორი, ინგუშეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
- თ. უთურგაძე – პროფესორი, არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის მთავარი მეცნიერი თანამშრომელი
- რ. ფარეულიძე – პროფესორი, არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის მთავარი მეცნიერი თანამშრომელი
- ვ. შენგელია – პროფესორი, არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის კავკასიური ენების განყოფილების ხელმძღვანელი, საქართველოს ეროვნული მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი
- მ. ჩუხუა – პროფესორი, არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის ქართველურ ენათა განყოფილების მთავარი მეცნიერი თანამშრომელი
- ლ. ჭკადუა – პროფესორი, აფხაზეთის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი
- ზ. ჭუმბურიძე – პროფესორი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
- რ. ჯანაშია – პროფესორი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი (თბილისი)
- ა. ჰარისი – პროფესორი, ჰარი ბრუკის უნივერსიტეტის

Organizational Committee

Chairman:

T. Gamkrelidze – Academician, President of the Georgian National Academy of Sciences

Co-chairmen:

L. Ezugbaia – Director of Arnold Chikobava Institute of Linguistics

A. Kvitashvili – Rector of Ivane Javakhishvili Tbilisi state University

I. Abdulaev – Professor, Senior research-worker of H. Tsadasa Institute of Language, Literature and Art

B. Outtier – Director of the Department of Awarding the Scholarly Degree

G. Gambashide – Professor, President of the Caucasian Fund

Members:

L. Azmaiparashvili – Research-worker of Arnold Chikobava Institute of Linguistics

N. Andguladze – Professor, Caucasologist

A. Arabuli – Professor, Chair-man of a scientific board of Arn.Chikobava Institute, Corresponding-member of the Georgian National Academy of Sciences

N. Ardoteli –Senior research-worker of Arnold Chikobava Institute of Linguistics

T. Baramidze – Professor, Head of Institute of Caucasiology at TSU

B. Bersirov – Professor, Director of Adyghe Scientific Research Institute

V. Boeder – Professor of Oldenburg University

I. Broun – Professor of Warsaw University

T. Gvantseladze –Professor of Sokhumi State University

I. Gippert – Professor of Frankfurt University

G. gogolashvili – Head of the Department of Kartvelian Languages of Arnold Chikobava Institute of Linguistics

K. Vamling – Professor of Malmö University

A. Timaev – Professor of Chechnya State University

D. Tvaltvadze – Professor, Dean of the Faculty of Humanities,TSU

G. Kvaratskhelia – Corresponding-member of the Georgian National Academy of Sciences, Senior research-worker of Arnold Chikobava Institute of Linguistics

M. Manjgaladze – Professor, Deputy Director of Arn.Chikobava Institute of Linguistics

N. Machavariani – Professor, Senior research-worker of Arnold Chikobava Institute of Linguistics

S. Pazov – Professor, Pro-rector of Karachay-Cherkessia State University

- S. Patiev** – Professor of Ingushia State University
- Kh. Taov** – Professor, Pro-rector of Kabardo-Balkarian State University
- T.Uturgaidze** – Professor, Senior research-worker of Arn.Chikobava Institute of Linguistics
- R. Pareulidze** – Professor, Senior research-worker of Arn.Chikobava Institute of Linguistics
- V. Shengelia** – Professor, Head of the Department of the Caucasian Languages of Arn.Chikobava Institute of Linguistics, Corresponding-member of the Georgian National Academy of Sciences
- M.Chukhua** – Professor, Senior research-worker of the Department of Kartvelian Languages of Arn.Chikobava Institute of Linguistics
- L. Chkadua** – Professor of Abkhazian Scientific Research Institute
- Z. Chumburidze** – Professor of Tbilisi State University
- R. Janashia** – Professor of Tbilisi State University
- A. Harris** – Professor of Harry Burk University

Организационный комитет

Председатель:

Т. Гамкрелидзе – академик, президент Национальной АН Грузии

Сопредседатели:

Л. Эзугбаиа – профессор, директор Института языкознания им. Арн. Чикобава

А. Квиташвили – ректор Тбилисского государственного университета им. Ив. Джавахишвили

И. Абдуллаев – профессор, главный научный сотрудник Института языка, литературы и искусства им. Г. Цадасы

Б. Утье – директор департамента по присуждению научных степеней

Г. Гамбашидзе – профессор, президент организации «Фонд Кавказа»

Члены оргкомитета:

Л. Азмайпарашвили – научный сотрудник Института языкознания им. Арн. Чикобава

Н. Андгуладзе – профессор, кавказовед

А. Арабули – профессор, председатель ученого совета Института языкознания им. Арн. Чикобава; член–корреспондент Национальной АН Грузии

Н. Ардотели – старший научный сотрудник Института языкознания им. Арн. Чикобава

Ц. Барамидзе – профессор, руководитель Института кавказоведения при ТГУ

Б. Берсиров – профессор, директор Адыгейского научно-исследовательского института

В. Бёдер – профессор Ольденбургского университета

Я. Браун – профессор Варшавского университета

Т. Гванцеладзе – профессор Сухумского государственного университета

И. Гипперт – профессор Франкфуртского университета

Г. Гоголашвили – зав. отделом картвельских языков Института языкознания им. Арн. Чикобава

К. Вамлинг – профессор университета Мальмё

А. Тимаев – профессор Чеченского государственного университета

Д. Твалтвадзе – профессор, декан гуманитарного факультета ТГУ

Г. Кварацхелиа – член–корреспондент Национальной АН Грузии; главный научный сотрудник Института языкознания им. Арн. Чикобава

М. Манджгаладзе – профессор, зам. директора Института языкознания им. Арн. Чикобава

- Н. Мачавариани** – профессор, главный научный сотрудник Института языкознания им. Арн. Чикобава
- С. Пазов** – профессор, проректор Карачаево–Черкесского государственного университета
- С. Патиев** – профессор Ингушского государственного университета
- Х. Таов** – профессор, проректор Кабардино–Балкарского государственного университета
- Т. Утургаидзе** – профессор, главный научный сотрудник Института языкознания им. Арн. Чикобава
- Р. Пареулидзе** – профессор, главный научный сотрудник Института языкознания им. Арн. Чикобава
- В. Шенгелиа** – профессор, руководитель отдела кавказских языков Института языкознания им. Арн. Чикобава; член-корреспондент Национальной АН Грузии
- М. Чухуа** – профессор, главный научный сотрудник отдела картвельских языков Института языкознания им. Арн. Чикобава
- Л. Чкадуа** – профессор, Абхазский научно–исследовательский институт
- З. Чумбуридзе** – профессор Тбилисского государственного университета
- Р. Джанашиа** – профессор Тбилисского государственного университета
- А. Харрис** – профессор университета Стоуни–Брук

სიმპოზიუმის მუშაობის განრიგი

27 ოქტომბერი

- 10⁰⁰ – 11⁰⁰ – მონაწილეთა რეგისტრაცია (არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტი, პ. ინგოროყვას №8)
- 11⁰⁰ – ქ. ლომთათიძის საფლავზე გასვლა
- 12⁰⁰ – მიღება საქართველოს პარლამენტში
- 13⁰⁰ – მსუბუქი სადილი
- 14⁰⁰ – სიმპოზიუმის გახსნა
- 15⁰⁰ – პლენარული სხდომა
- 17⁰⁰ – მიღება საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის პრეზიდენტთან

28 ოქტომბერი

სექციური სხდომები

- 10⁰⁰ – 11³⁰ – I სხდომა
- 11³⁰ – 12⁰⁰ – ხემსი
- 12⁰⁰ – 13³⁰ – II სხდომა
- 13³⁰ – 14³⁰ – სადილი
- 14³⁰ – 16⁰⁰ – III სხდომა
- 16⁰⁰ – 16³⁰ – ხემსი
- 16³⁰ – 18⁰⁰ – IV სხდომა
- 18⁰⁰ – ვახშამი

29 ოქტომბერი

- 10⁰⁰ – 11³⁰ – მრგვალი მაგიდა
- 11³⁰ – 12⁰⁰ – ხემსი
- 12⁰⁰ – 14⁰⁰ – პლენარული სხდომა
- 14⁰⁰ – 15⁰⁰ – სადილი
- 15⁰⁰ – 16⁰⁰ – სიმპოზიუმის დახურვა
- 16⁰⁰ – ექსკურსია და ბანკეტი

რეგლამენტი:

- პლენარული მოხსენება – 15 წთ.
- სექციური მოხსენება – 10 წთ.
- მსჯელობა – 5 წთ.

27 ოქტომბერი

14⁰⁰

სიმპოზიუმის გახსნა

(საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია, რუსთაველის პროსპექტი №52, V სართული, სხდომათა დარბაზი)

შესავალი სიტყვა – საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის პრეზიდენტი, აკად. **თ. გამყრელიძე**

- დ. შაშინი** – საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრი
- ა. კვიციანი** – ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორი
- ლ. ეზუგბაია** – არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის დირექტორი
- გ. დამბაშიძე** – კავკასიის ფონდის პრეზიდენტი
- ს. პაზოვი** – უ. ალიევის სახელობის ყარაჩაი-ჩერქეზეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პრორექტორი
- ხ. თაოვი** – ყაზბარდო-ბალყარეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პრორექტორი
- ა. აბრეგოვი** – ადიღეს სახელმწიფო უნივერსიტეტის ზოგადი ენათმეცნიერების კათედრის გამგე
- ც. ბარამიძე** – ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კავკასიოლოგიის ინსტიტუტის სრული პროფესორი
- ი. აბდულაევი** – ჰ. წადასას სახელობის ენის, ლიტერატურისა და ხელოვნების ინსტიტუტის წამყვანი მეცნიერი თანამშრომელი
- ა. თიმაევი** – ჩეჩნეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჩეჩნური ენის კათედრის გამგე
- ს. პატიევი** – ინგუშეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ინგუშური ენის კათედრის დოცენტი

15⁰⁰

პლენარული სხდომა

- გ. კვარაცხელია** (თბილისი) – თანამოაზრეობა და მემკვიდრეობითობა მეცნიერებაში
- ნ. მაჭავარიანი** (თბილისი) – ქეთევან ლომთათიძის ცხოვრება და მოღვაწეობა
- ა. არაბული, ვ. შენგელია** (თბილისი) – აკადემიკოს ქეთევან ლომთათიძის დედაწილი აფხაზურ-ჩერქეზეთულ და ქართველურ ენათა შესწავლის საქმეში

გამოსვლები და მოგონებები:

- მ. ლორთქიფანიძე, ი. ასათიანი, ბ. უტიე, რ. ჯანაშია,**
- ნ. ანდლულაძე, ა. ჭინჭარაული, თ. ბეროზაშვილი,**
- ა. არაბული, თ. უჯუხუ...**

28 ოქტომბერი

სექციური სხდომები

I სექცია

10⁰⁰ – 11³⁰

თ ა ვ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: **ი. აბდულაევი, გ. კვარაცხელია**

- თ. უთურგაიძე** (თბილისი) – მოდელთა შერევისათვის ენობრივი სისტემებში
- ა. ხალიდოვი** (გროზნო) – იბერიულ-კავკასიურ ენათა ნათესაობის დადგენის თაობაზე (მ. ქურდიანის კონცეფციის მხარდასაჭერად)
- კ. ლერნერი** (იერუსალიმი) – ქართული *ნახირი* – აქადური *ნახირუ*
- შ. აფრიდონიძე** (თბილისი) – ანტონიმთა ტიპოლოგიისათვის
- ი. დიბიროვი** (მაჰაჩყალა) – ხუნძურ-ქართული ენობრივი კონტაქტები (ჭარული დიალექტის მასალების მიხედვით)
- ლ. კელაურაძე** (თბილისი) – სიბილანტთა შესატყვისობანი საერთო-ქართველურ, წინარებურულ და წინარებასკურ ენებს შორის

12⁰⁰ – 13³⁰

თ ა ვ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: **ა. არაბული, ა. ხალიდოვი**

- ბ. ბერსიროვი** (მაიკოპი) – ჩერქეზთა ეთნიკური და ენობრივი ერთობის შესახებ
- გ. გოგოლაშვილი** (თბილისი) – სვანური ენის დიალექტური დაყოფისათვის
- მ. ბაჰომელოვი** (მაჰაჩყალა) – ჩირალის ტოპონიმიკური ტერმინები
- ლ. ეზუგბაია** (თბილისი) – უთემისნიშნო ზმნათა პარადიგმები ქართული ენის მართლწერის შემმოწმებელი კომპიუტერული პროგრამის მიხედვით
- ს. ომიადე** (თბილისი) – კონცეპტი „სუფთა“, როგორც ქართული ლინგვოკულტურული კოდის ერთეული

14³⁰ – 16⁰⁰

თ ა გ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: **გ. გოგოლაშვილი, მ. ი. მაჰომედოვი**

- ნ. ქუთელია (თბილისი) – ფონოტაქტიკა და სისტემის ელემენტთა დიაქრონიული ტრანსფორმაცია
- ნ. არდოტელი (თბილისი) – საუღვლებელი ზმნის ფუძის სტრუქტურა ხუნძურ-ანდიურ ენებში
- მ. ჩუხუა (თბილისი) – აფხაზური ა-წლა „ხე“ ფუძის ქართულ-კავკასიური იზოგლოსები
- მ. ტაიროვა (მაჰაჩყალა) – საბრუნებელ ფუძეთა გაფორმების თავისებურებანი რუთულურსა და წახურ ენებში
- ლ. აზმაიფარაშვილი (თბილისი) – სემანტიკური გადაწვევების საკითხისათვის ხუნძური ენის დიალექტურ ლექსიკაში

16³⁰ – 18⁰⁰

თ ა გ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: **ა. აბრეგოვი, მ. ჩუხუა**

- ც. ბარამიძე (თბილისი) – ლარინგალური რიგის თანხმოვნები იბერიულ-კავკასიურ ენებში
- მ. სუხიშვილი (თბილისი) – რეფლექსურობის გამოხატვისათვის ქართულში
- მ. ი. მაჰომედოვი (მაჰაჩყალა) – ქვემდებარის ცნება და ერგატიულობა ხუნძურ ენაში
- ბ. ბიჯოევი (ნაღჩიკი) – მასდარის თავისებურებანი ყაბარდოულ-ჩერქეზურ ენაში
- რ. ლოლუა (თბილისი) – შენიშვნები კავკასიის ალბანური ენის ფონოლოგიური სისტემის შესახებ. II. ფარინგალიზაცია და მისი აღნიშვნა

II სექცია

10⁰⁰ – 11³⁰

თ ა გ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: ა. თიმავეი, ნ. მაჭავარიანი

- აღ. ჭინჭარაული (თბილისი) – ინტერპოლატორის მიერ შერყვნილი სამი სტროფი „ვეფხისტყაოსანში“
- ღ. აბულაძე, ა. ლუდენი (მიუნსტერი) – წოდებითი ბრუნვა და ბრძანებითი კილო
- ზ. მაღავეა (მაჰაჩყალა) – სივრცის მნიშვნელობათა გრამატიკალიზაციის საშუალებები დაღესტნურ ენებში
- რ. ჯანაშია (თბილისი) – ნათესაობის აღმნიშვნელი ლექსიკა უბიხურში
- ბ. ლიამოვა (მაიკოპი) – საბავშვო თეატრის საფუძვლის ჩამყრელის ი. კუიოკის შემოქმედების მნიშვნელობა ბავშვებისათვის

12⁰⁰ – 13³⁰

თ ა გ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: ზ. მაღავეა, რ. ჯანაშია

- მ. სულეიბანოვა (გროზნო) – რთულ სიტყვათა ორთოგრაფიის პრობლემა ჩეჩნურ ენაში
- მ. ღლონტი (თბილისი) – შეკითხვის საღვთისმეტყველო დანიშნულება წმიდა ოთხთავში
- რ. სეფერბეკოვი, მ. მუსავეი (მაჰაჩყალა) – ნადირობის ღვთაებათა ნომენკლატურა კავკასიის ხალხებში
- რ. დოღევა (მაიკოპი) – ზოგი განსხვავების შესახებ ანდაზასა და ანდაზურ თქმას შორის
- მ. მრეველიშვილი, ე. საბანაძე (თბილისი) – ორენოვანი ლექსიკონების შედგენის ისტორიიდან

14³⁰ – 16⁰⁰

თ ა ვ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: **ბ. ბერსიროვი, ვ. შენგელია**

- ე. **გაზდელიანი** (თბილისი) – ღერბეთ „ღმერთი“ სახელის ბრუნვის ფორმებისათვის სვანურში
- ა. **ვაგაპოვი** (გროზო) – წინარეკავკასიური *ghad ძირის შესახებ
- რ. **ჭკადუა** (თბილისი) – ქართული „თბება“ ტიპის ზმნებისა და სვანური ფუძედრეკადი ვნებითების ურთიერთმიმართებისათვის
- მ. **მაჰამედოვა** (მაჰაჩყალა) – გენდერული სტერეოტიპების უნივერსალური ხასიათი (რუსული და ლეზგიური ზღაპრების ქალთა სახეების მიხედვით)
- ს. **პატიევი** (მაგასი) – აბსოლუტივი ინგუშურ ენაში
- ლ. **გიგლეშიანი, მ. საღლიანი, ნ. შავრეშიანი** (თბილისი) – სვანური ფრაზეოლოგიზმები სხვა ქართველურ ენათა ფრაზეოლოგიზმებთან შედარებით

16³⁰ – 18⁰⁰

თ ა ვ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: **ნ. არდოტელი, ბ. ბიყოვი**

- ა. **ბერთლანი** (თელავი) – ხმოვანთა კვანტიტატიური განსხვავებისათვის თანამედროვე ქართულ ენაში (ტიპოლოგიის ფონზე)
- ლ. **აეიძა** (თბილისი) – აფხაზური ენის თანამედროვე ვითარება
- ქ. **მარგიანი-სუბარი** (თბილისი) – ინფორმაციის კოგნიტიურობისა და კვიდენციელების ურთიერთმიმართებისათვის სვანურ ენაში (სალიტერატურო ენის მონაცემებთან შეპირისპირებით)
- ე. **გიუნაშვილი** (თბილისი) – ირანული ნასესხობების კვლევისათვის ფერეიდნულში
- ს. **შხალახოვა** (მაიკოპი) – შემასმენლის შედგენილობისათვის ადილურ ენაში

III სექცია

10⁰⁰ – 11³⁰

თ ა გ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: **თ. ვაშკიძე, ა. თოქავეა**

- მ. სულთიგოვა** (მაგასი) – ქართული ენის როლი ინგუშური დარგობლივი ლექსიკის განვითარებაში
- ზაალ კიკვიძე** (ქუთაისი) – გენდერული ასიმეტრიები ვერბალურ და არავერბალურ კომუნიკაციაში
- ალოკ კ. დასი** (ჯაზანი, საუდის არაბეთი) – მსოფლიოს ორი უძველესი ენის – ქართულისა და სანსკრიტის ევოლუციის შეპირისპირება
- რ. ქურდაძე** (თბილისი) – სახელური და ზმნური ფუძეები ქართულ-ინგლისურ სასწავლო ლექსიკონებში
- ლ. მისივეა** (მაჰაჩყალა) – გენდერული ფრაზეოლოგიური ერთეულები ქალის მახასიათებლებად ხუნძურ ენაში

12⁰⁰ – 13³⁰

თ ა გ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: **ზაალ კიკვიძე, მ. სულთიგოვა**

- ჰ. იბრაჰიმოვა** (მაჰაჩყალა) – შეპირისპირება როგორც რუსული ენის სწავლების ოპტიმიზაციის საფუძველი
- თ. მახარობლიძე** (თბილისი) – ხმოვანი პრეფიქსების შესახებ გარდამავალი ზმნის მესამე სერიის ფორმებში
- ნ. ჭუმბურიძე, მ. კიკონიშვილი** (თბილისი) – კინობითობის გამოსატვის ლექსიკური და მორფოლოგიური საშუალებები ქართულ სალიტერატურო ენასა და დიალექტებში
- ნ. ბეპივეი** (თბილისი) – ხარისხის ფორმები ქართულსა და ოსურ ენებში
- ფ. ფათახოვა, მ. მიშავეა** (მაჰაჩყალა) – ზმნისწინთა სივრცობრივი სემანტიკის მოდიფიკაცია აბსტრაქტულ სემანტიკად (დარგულ, გერმანულ და ინგლისურ ენებში)

14³⁰ – 16⁰⁰

თ ა ვ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: შ. აფრიდონიძე, კ. ლერნერი

- ზ. ოცომიევა-ტაჭიროვა (მაჰანყალა) – ანატომიური ლექსიკა გეოგრაფიულ ტერმინოლოგიაში
- მ. ნაჭყებია (თბილისი) – ქართული ტოპონიმები ჩრდილოეთ კავკასიის ტერიტორიაზე (1944 - 1957 წწ.)
- ჰ. ჩიმქე (თბილისი) – საურთიერთო მოქმედების გამოსატვა ქართულსა და თურქულში
- ქ. ხალიყოვი, ტ. აიგუნოვა (მაჰანყალა) – ჰაჭა („თვალი“) სემემის ფრაზეოლოგიური სივრცე ბავგალურ ენაში
- ზ. ბლუაშევა (მაიკოპი) – ფრაზეოლოგიური მასალის კლასიფიკაციისა და ფრაზეოლოგიური ერთეულის სპეციფიკის საკითხისათვის
- ნ. ფონიავა (თბილისი) – CVCV და CVCVC სტრუქტურის აფხაზურ ზმნურ ძირთა ფონემური შედგენილობისათვის

16³⁰ – 18⁰⁰

თ ა ვ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: ი. დიბროვი, თ. უთურგაიძე

- ა. თოქაევა (გროზო) – კაუზატივისა და დეკაუზატივის მორფოლოგიური გამოსატვა ჩეჩნურ ენაში
- რ. ზექალაშვილი (თბილისი) – ქართული დიალოგური მეტყველების მოდიფიკაციური მარკერები
- მ. ხაიბულაევა, ნ. ხაიბულაევა (მაჰანყალა) – სალანდღავი სიტყვები ხუნძურ ლექსიკაში
- ი. ჩაჩანიძე (ქუთაისი) – ადრიან ბაღბი ქართველური ენების შესახებ
- თ. ავალიანი (ბათუმი) – ზოგადლინგვისტური მიმართულება სამსაფეხურიანი უმაღლესი განათლების სისტემაში (პრობლემები და პერსპექტივები)

IV სექცია

10⁰⁰ – 11³⁰

თ ა ვ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: მ. სუხიშვილი, ს. პაზოვი

- ფ. განიევა (მაჰჩყალა) – ცხენის აღმნიშვნელი სახელწოდებები სინალურ ენაში
- ნ. სულავა (ახალციხე) – აპოფატიკური საღვთისმეტყველო ტერმინოლოგიის არსის შესახებ ჰიმნოგრაფიაში
- ჯ. მესხიძე (სანქტ-პეტერბურგი) – ლექსემა „მარჯა“ ეთნოლინგვისტურ კონტექსტში
- ქ. გიგაშვილი (თელავი) – წოვა-თუშური ენის საფრთხის დონე
- ნ. ჯორბენაძე (თბილისი) – სხვადასხვა საქმიანობისა და პროფესიის აღმნიშვნელი სახელებისაგან ნაწარმოები ზედსართაული ფორმების დიფერენცია-ნორმირების საკითხისათვის ქართულში

12⁰⁰ – 13³⁰

თ ა ვ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: თ. გვანცელაძე, ხ. თაოვი

- რ. ენოხი (იერუსალიმი), რ. სალინაძე (ქუთაისი) – ქებაები ტიპის ფორმები ქართველ ებრაელთა მეტყველებაში
- ი. აბდულაევა (მაჰჩყალა) – მოღალური – ჰე ნაწილაკის ფუნქციურ-სემანტიკური თავისებურებანი ახვახურ ენაში
- ნ. მეტრეველი (პარიზი) – რედუცირებულ ხმოვანთა განაწილებასთან დაკავშირებული ზოგიერთი საკითხი სახელურ და ზმნურ ფუძეებში
- მ. ბუკია (თბილისი) – კომპოზიტთა ერთი რიგისათვის ვ. კასლანდიას „აფხაზურ-რუსულ ლექსიკონში“
- დ.-ა. ხაზამოვი (მაჰჩყალა) – ხუნძური ტოპონიმი: შედარებითი ანალიზის ცდები

14³⁰ – 16⁰⁰

თ ა ვ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: **ტ. სიხარულიძე, მ. სულეიბანოვა**

- დ. მაჰომედოვი** (მაჰაჩყალა) – დაღესტნურ ენათა ლექსიკის დახასიათება ფუნქციური თვალსაზრისით
- ე. შენგელია** (თბილისი) – სამოსლის აღმნიშვნელი ერთი სემანტიკური ჯგუფი (ფესსაცმელი) მეგრულ-ლაზურში
- ა. დაღვათოვი, ა. ისმაილოვა** (მაჰაჩყალა) – ქართულ და აზერბაიჯანულ ენათა ურთიერთობის ეთნოლინგვისტური ასპექტების შესახებ
- რ. რამიშვილი** (თბილისი) – საშუალო ქართულის ლიტერატურული ძეგლების ენაში დადასტურებული ზოგიერთი სიტყვის წარმომავლობისათვის (ზაბარჯადი, ზუფინი)
- ნ. ხახიაშვილი** (თბილისი) – *ღვინო* სიტყვის წარმომავლობისათვის
- მ. ცისკარიშვილი** (თელავი) – წოვა-თუშური (ბაცბური) ზღაპრის სტრუქტურულ-სემანტიკური თავისებურებანი

16³⁰ – 18⁰⁰

თ ა ვ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: **ა. დაღვათოვი, რ. ქურდაძე**

- ფ. აბდულქარიმოვა** (მაჰაჩყალა) – ზოონიმური კომპონენტის შემცველი ფრაზეოლოგიური ერთეულები პიროვნების დადებითად მახასიათებლების ფუნქციით ხუნძურსა და ინგლისურ ენებში
- ტ. სიხარულიძე, ბ. გიუნეში** (არზრუმი) – კვლავ ნათესაობითი ბრუნვის -უნ ნიშნის შესახებ უდიურში
- ა. როსტოვცევ-პოპელი** (ფრანკფურტი) – შეუთავსებადთა შეთავსება მეგრულში
- ზ. ჰაჯიევა** (მაჰაჩყალა) – ხეხილის აღმნიშვნელი სახელწოდებები დაღესტნურ ენებში
- ნ. პოპიაშვილი** (თბილისი) – ქართული ენა, ნაციონალური იდენტობა და მხატვრული ტექსტი

V სექცია

10⁰⁰ – 11³⁰

თ ა გ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: **ც. ბარამიძე, ა. ვაგაპოვი**

- ნ. მაჭავარიანი** (თბილისი) – მორფოლოგიური იზოგლოსები ქართული და აფხაზური ენების ზმნურ კონსტრუქციებს შორის
- ჰ.-რ. ჰუსეინოვი** (მაჰაჩყალა) – დაღესტნურ ენათა გარე და შიდა კავშირურთიერთობათა შესახებ
- რ. აბაშია** (თბილისი) – ერთგვაროვანი ფონეტიკური პროცესებისათვის აფხაზურ-ადიღურ და ქართველურ ენებში
- ტ. ჟერებილო** (მაგასი) – შენიშვნები ლინგვისტიკის ტერმინთა შესახებ
- ბ. გვანცელაძე** (თბილისი) – სემანტიკურ ცვლილებათა შედეგები უძველეს ქართულ წერილობით ძეგლებში (მათეს სახარების ხანმეტი ტექსტების მიხედვით)

12⁰⁰ – 13³⁰

თ ა გ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: **რ. აბაშია, მ. ა. მაჰომედოვი**

- ა. თანქიევი** (მაგასი) – ინგუშურ ტერმინ ბოარამ-ის („ზომიერება“) მნიშვნელობის შესახებ სალხურ ფილოსოფიასა და კულტურაში
- მ. მიქელაძე** (თელავი) – ალგებრული სესხება, როგორც ზებილინგვიზმის ძირითადი მახასიათებელი (წოვათუშურ-ქართული ორენოვნების მასალების მიხედვით)
- ზეინაბ კიკვიძე** (ქუთაისი) – კავკასიის თემთა გენდერული ასპექტები ვაჟა-ფშაველას პოეტური ეპოსის მიხედვით
- ფ. ანთაძე-მაღაშხია** (თბილისი) – ოსურ ნასესხობათა სემანტიკური შეთვისებისათვის ქართულში
- ბ. ცვი** (მაიკოპი) – ი. მაშბაშისა და მ. კანდურის ისტორიულ რომანთა სიახლოვის ასპექტები

14³⁰ – 16⁰⁰

თ ა გ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: რ. ლოლუა, მ. ჭეერჩიევი

- ფ. იბრაჰიმოვა (მაჰაჩყალა) – დაღესტნის მკვიდრ ენებზე დამწერლობის წარმოქმნის საკითხისათვის
- ტ. ჭეიშვილი-მოსკალენკო (თბილისი) – ლექსიკური კონოტაცია როგორც ნიშნის სისტემური მნიშვნელობის ნაწილი
- მ. ხალიმბეკოვა (მაჰაჩყალა) – შორისდებულები ენობრივი ეტიკეტის სფეროს დამხმარე ფუნქციით ლეზგიურ ენაში
- თ. დალალიანი (პარიზი) – ქართული კულტურული და რელიგიური ტერმინები ოსურ ენაში
- მ. ხარჩიევა (მაჰაჩყალა) – ადიექტიურ-კომპარატიულ ფრაზეოლოგიურ ერთეულთა სტრუქტურულ-გრამატიკული მოდელები ანდიურ ენაში
- ი. კაპანაძე (თბილისი) – ლექსიკურ დუბლეტთა ფუნქციონირების თავისებურებები სლავურ-რუსულ ბიბლიურ ტექსტებში და მათი სემანტიკური გარდაქმნა

16³⁰ – 18⁰⁰

თ ა გ მ ჯ დ ო მ ა რ ე ე ბ ი: თ. მახარობლიძე, ჰ.-რ. ჰუსეინოვი

- მ. ჭეერჩიევი (მაჰაჩყალა) – ნაზალიზებული უნ ხმოვნის ფონოლოგიური სტატუსისათვის ხუნძურ ენაში
- მ. კუნოვა (მაიკოპი) – პარცელაცია როგორც მეტყველების გრამატიკული სტრუქტურა (ტ. კერაშევის ისტორიულ თხზულებათა მასალაზე)
- მ. ა. მაჰომედოვი (მაჰაჩყალა) – ხუნძურ-რუსული ლექსიკონის შედგენისა და რედაქტირების ცდები
- ნ. ლოლაძე (თბილისი) – სივრცული ლოკაციის აღმნიშვნელი ზმნები
- ნ. მუზაშვილი, ი. ჯიბუტი (თბილისი) – მრავალდარგოვანი ტექნიკური ტერმინოლოგიის სამენოვანი ლექსიკონი

29 ოქტომბერი

10⁰⁰ – 11³⁰ – მრგვალი მაგიდა

11³⁰ – 12⁰⁰ – შესვენება

12⁰⁰ – 14⁰⁰ – პლენარული სხდომა

თ. ვაშაკიძე (თბილისი) – ქეთევან ლომთათიძე და ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები

თ. გვანცელაძე (თბილისი) – აკადემიკოს ქეთევან ლომთათიძის შემოქმედების ძირითადი ეტაპები

ა. აბრეგოვი (მაიკოპი) – აკადემიკოს ქეთევან ლომთათიძის ფასდაუდებელი წვლილი ადიღური ეტიმოლოგიის განვითარების საქმეში

ბ. თაოვი, ე. მარემუყოვა (ნაღჩიკი) – სიბილანტურ ბგერათა საკითხისათვის ჩერქეზულ ენებში

ი. აბდულაევი (მაჰაჩყალა) – პირთა სახელებისგან მომდინარე აბსტრაქტულ არსებით სახელთა ასახვა დაღესტნურ ენათა ლექსიკონებში

ა. თიმაევი (გროზნო) – ვითარებით ზედსართავთა უძველესი ტიპის სტრუქტურა ნახურ ენებში და მეორე საბრუნებელი ფუძის -ჩუ- ელემენტის გენეზისი

ს. პაზოვი (კარაჩაევსკი) – მარტივი ზმნური შემასმენლის ძირითადი მნიშვნელობებისა და მისი გამოსატვის საშუალებათა შესახებ აბაზურ ენაში

15⁰⁰ – სიმპოზიუმის დახურვა

სექციათა მუშაობის ანგარიშები

III საერთაშორისო სიმპოზიუმის მუშაობის შეჯამება

Symposium Program

October 27

- 10⁰⁰ – 11⁰⁰ – Registration (Arn. Chikobava Institute of Linguistics, 8 Ingorokva str.)
- 11⁰⁰ – Visit to K. Lomtadze Grave
- 12⁰⁰ – Reception at the Parliament of Georgia
- 13⁰⁰ – Lunch
- 14⁰⁰ – Symposium Opening
- 15⁰⁰ – Plenary Meeting
- 17⁰⁰ – Receiving the Delegation by the President of the Georgian National Academy of Sciences

October 28

Sectional Meetings

- 10⁰⁰ – 11³⁰ – I Meeting
- 11³⁰ – 12⁰⁰ – Coffee Break
- 12⁰⁰ – 13³⁰ – II Meeting
- 13³⁰ – 14³⁰ – Lunch
- 14³⁰ – 16⁰⁰ – III Meeting
- 16⁰⁰ – 16³⁰ – Coffee Break
- 16³⁰ – 18⁰⁰ – IV Meeting
- 18⁰⁰ – Dinner

October 29

- 10⁰⁰ – 11³⁰ – Round Table Discussion
- 11³⁰ – 12⁰⁰ – Coffee Break
- 12⁰⁰ – 14⁰⁰ – Plenary Meeting
- 14⁰⁰ – 15⁰⁰ – Lunch
- 15⁰⁰ – 16⁰⁰ – Symposium Closing
- 16⁰⁰ – Sightseeing Tour and Banquet

Time-limit

- Plenary Report – 15 min.
- Sectional Report – 10 min.
- Discussion – 5 min.

October 27

14⁰⁰

Symposium Opening

(The Georgian National Academy of Sciences,
52 Rustaveli Ave., 5th floor, a conference hall)

O p e n i n g a d d r e s s – President of the Georgian National Academy of Sciences, Acad. **T. Gamkrelidze**

D. Shashkin – Minister of Education and Science of Georgia

A. Kvitashvili – Rector of Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

L. Ezugbaia – Director of Arn. Chikobava Institute of Linguistics

G. Gambashidze – President of Fund of Caucasus

S. Pasov – Pro-rector of Karachay-Cherkessian State University

Kh. Taov – Pro-rector of Kabardo-Balkarian State University

A. Abregov – Head of the Chair of the General Linguistics of the Adyghe State University

Ts. Baramidze – Full Professor at Iv. Javakhishvili State University

I. Abdullaev – A senior research-worker of H. Tsadasa Institute of Language, Literature and Art

A. Timaev – Head of the Chair of the Chechen language at Chechen State University

S. Patiev – Docent of the Chair of the Ingush language at Ingush State University

15⁰⁰

Plenary Report

G. Kvaratskhelia (Tbilisi) – Like-Mindedness and Hereditariness in Science

N. Machavariani (Tbilisi) – Ketevan Lomtadze's life and activity

A. Arabuli, V. Shengelia (Tbilisi) – Academician Ketevan Lomtadze's contribution to studying the Abkhaz-Circassian and Kartvelian languages

Address Speeches and Memories:

M. Lordkipanidze, I. Asatiani, B. Outtier, R. Janashia,

N. Andguladze, A. Chincharauli, T. Berozashvili,

A. Arabuli, T. Ujukhu...

October 28

Sectional Meetings

I Section

10⁰⁰ – 11³⁰

Chairs: I. Abdullaev, G. Kvaratskhelia

- T. Uturgaidze** (Tbilisi) – On the Subject of the Mix of Models in Lingual Systems
- A. Khalidov** (Grozny) – About Ascertainment of Affinity of Ibero-Caucasian Languages (in support of M.E. Kurdiani's conception)
- C. Lerner** (Jerusalem) – Georgian *naxiri* 'cattle' – Akkadian *naxiru*
- Sh. Apridonidze** (Tbilisi) – On the Typology of Antonyms
- I. Dibirov** (Makhachkala) – The Avar-Georgian Lexical Parallels (on the example of the Zakatal dialect)
- L. Kelauradze** (Tbilisi) – Sibilant Correspondences between Common Kartvelian, Proto-Burushaski and Proto-Basque Languages

12⁰⁰ – 13³⁰

Chairs: A. Arabuli, A. Khalidov

- B. Bersirov** (Maikop) – On Ethnic and Linguistic Affinity of the Adyghs
- G. Gogolashvili** (Tbilisi) – On the Dialectal Division of Svan
- M. Bagomedov** (Makhachkala) – Chirag Toponymic Terms
- L. Ezugbaia** (Tbilisi) – Paradigms of Verbs without Thematic Markers according to the Computer Program of Georgian Spellchecker
- S. Omiadze** (Tbilisi) – The Concept of "Pure" as the Unit of Georgian Linguo-cultural Code

14³⁰ – 16⁰⁰

C h a i r s : G. Gogolashvili, M. I. Magomedov

- N. Kutelia** (Tbilisi) – Phonotactics and Diachronical Transformation of the Elements of the System
- N. Ardotei** (Tbilisi) – Structure of the Stem of Conjugable Verb in Avar-Andic Languages
- M. Chukhua** (Tbilisi) – Georgian-Caucasian Isoglosses of Abkhazian Stem *a-çla* “Tree”
- M. Tairova** (Makhachkala) – Peculiarities of the Rutul and Tsakhur Languages in the Formation of Declension Stems
- L. Azmaiparashvili** (Tbilisi) – Towards the Issue of Semantic Shifts in Avar Dialectal Vocabulary

16³⁰ – 18⁰⁰

C h a i r s : A. Abregov, M. Chukhua

- Ts. Baramidze** (Tbilisi) – Laryngeal Consonants in the Iberian-Caucasian Languages
- M. Sukhishvili** (Tbilisi) – Towards Expressing Reflexivity in Georgian
- M. I. Magomedov** (Makhachkala) – Concept of the Subject and Ergativity in the Avar Language
- B. Bizhoev (Nalchik)** – Peculiarities of Masdar in Kabardian-Circassian Language
- R. Lolua** (Tbilisi) – Observations on the Phonological System of the Caucasian Albanian Language. II. Pharyngealization and the Ways of its Denotation

II Section

10⁰⁰ – 11³⁰

C h a i r s : **N. Machavariani, A. Timaev**

- A. Chincharauli** (Tbilisi) – Three Stanzas in “The Knight in the Panther’s Skin” Corrupted by an Interpolator
- L. Abuladze, A. Ludden** (Muenster) – Vocative and Imperative
- Z. Mallaeva** (Makhachkala) – Means of Grammaticalization of Space Meanings in Dagestan Languages
- R. Janashia** (Tbilisi) – Kinship Terms in Ubych
- B. Lyamova** (Maikop) – Children's Dramatic Art

12⁰⁰ – 13³⁰

C h a i r s : **R. Janashia, Z. Mallaeva**

- M. Suleybanova** (Grozny) – The Problem of the Orthography of Composites in Chechen Language
- M. Glonti** (Tbilisi) – Theological Function of the Question in the Four Gospels
- R. Seferbekov, M. Musaev** (Makhachkala) – Nomenclature of Deities of Hunting of Peoples of the Caucasus
- R. Doleva** (Maikop) – About some Differences between Adyghe Proverbs and Sayings
- M. Mrevlishvili, E. Sabanadze** (Tbilisi) – From the History of Compilation of Bilingual Dictionaries

14³⁰ – 16⁰⁰

C h a i r s : B. Bersirov, V. Shengelia

- E. Gazdeliani** (Tbilisi) – Towards the Case-Forms of γērbet “the God” in Svan
- A. Vagapov** (Grozny) – On Protocaucasion Root *ghad
- R. Chkadua** (Tbilisi) – Towards Interrelation of Georgian “Tbeba” Type Verbs and Svan Passive Verbs with Root Ablaut
- M. Magamedova** (Makhachkala) – Universal Nature of Gender Stereotypes (Based on the material of female images of Russian and Lezghian fairy tales)
- S. Patiev** (Magas) – The Gerund in the Ingush Language
- L. Giglemiani, M. Sagliani, N. Shavreshiani** (Tbilisi) – Svan Phraseologisms in Comparison with the Phraseologisms of other Kartvelian Languages

16³⁰ – 18⁰⁰

C h a i r s : N. Ardoteli, B. Bizhoev

- A. Bertlani** (Telavi) – Towards the Quantitative Difference of Vowels in Modern Georgian Language (Against the Backdrop of Typology)
- L. Avidzba** (Tbilisi) – Contemporary Status of Abkhaz Language
- K. Margiani-Subari** (Tbilisi) – Towards the Interrelation of Cognitiveness and Evidents in the Svan Language (in comparison with the data of the literary language)
- H. Giunashvili** (Tbilisi) – Studies on Iranian Borrowings in Fereidanian Dialect
- S. Shkhalakhova** (Maikop) – About the Nature of the Structure of Predicate in the Adyghe Language

III Section

10⁰⁰ – 11³⁰

Chairs: A. Tokayeva, T. Vashakidze

- M. Sultygova** (Magas) – The Role of the Georgian Language in the Development of Specialist Terminology in the Ingush Language
- Zaal Kikvidze** (Kutaisi) – Gender-Related Asymmetries in Verbal and Nonverbal Communication
- Alok K Das** (Jazan, Saudi Arabia) – Contrasting Evolution of Georgian and Sanskrit – Two of the Most Ancient Languages of the World
- R. Kurdadze** (Tbilisi) – Nominal and Verbal Stems in Georgian-English Learner’s Dictionaries
- L. Missieva** (Makhachkala) – Gender Phraseological Units, Characterizing Women in the Avar Language

12⁰⁰ – 13³⁰

Chairs: Zaal Kikvidze, M. Sultygova

- H. Ibragimova** (Makhachkala) – Comparison as a Basis for Optimization of Teaching Russian as a Second Language
- T. Makharoblize** (Tbilisi) – Concerning the Vocal Prefixes in the III Series of Transitive Verbs
- N. Chumburidze, M. Kikonishvili** (Tbilisi) – Lexical and Morphological Means of Expressing Diminution in Georgian Literary Language and Dialects
- N. Beppieva** (Tbilisi) – Degrees of Comparison in Georgian and Ossetian Languages
- P. Patahova, M. Mishaeva** (Makhachkala) – The Modification of Preverbs with Place Meaning into Preverbs with Abstract Meaning (in Dargwa, German and English)

14³⁰ – 16⁰⁰

C h a i r s : Sh. Apridonidze, C. Lerner

Z. Otsomieva-Tagirova (Mahachkala) – Anatomical Lexemes in Geographical Terms

M. Nachkebia (Tbilisi) – Georgian Toponymy in the Territory of the North Caucasus 1944-1957

H. Çimke (Tbilisi) – Expression of Reciprocal Action in Georgian and Turkish

K. Khalikov, T. Aygunova (Makhachkala) – Phraseological Unite with the Lexeme *збачла* "Eye"

Z. Bguasheva (Maikop) – The Question of Phraseological Material and Specificity of Phraseological Unit

N. Poniava (Tbilisi) – Towards the Phonemic Structure of the Verbal Roots of the CVCV and CVCVC Types of the Abkhazian Language

16³⁰ – 18⁰⁰

C h a i r s : I. Dibirov, T. Uturgaidze

A. Tokayeva (Grozny) – Morphological Expression of Causative and Decausative in the Chechen Language

R. Zekalashvili (Tbilisi) – Modification Markers of Georgian Dialogue Speech

M. Khaybulaeva, N. Khaybulaeva (Makhachkala) – Terms of Abuse in the Avar Language

I. Chachanidze (Kutaisi) – Adrian Balbi on Kartvelian Languages

T. Avaliani (Batumi) – General Linguistic Direction within the Three-step System of Higher Education (Problems and Prospects)

IV Section

10⁰⁰ – 11³⁰

Chairs: **S. Pazov, M. Sukhishvili**

- F. Ganieva** (Makhachkala) – Names of a Horse in the Khinalug Language
N. Sulava (Akhaltzikhe) – On the Meaning of Apophatic Theological Terminology in Hymnography
J. Meskhidze (Saint Petersburg) – Lexeme “Mardzha” / “Märzha” in the Ethno-Linguistic Context
K. Gigashvili (Telavi) – Danger Level for Tsova-Tush Language
N. Jorbenadze (Tbilisi) – Towards the Issue of Differentiation and Standardization of Adjectival Forms Derived from the Nouns Denoting Various Occupations and Professions

12⁰⁰ – 13³⁰

Chairs: **T. Gvantseladze, Kh. Taov**

- R. Enoch** (Jerusalem), **R. Saginadze** (Kutaisi) – Forms Similar to ‘*ჟგბღგბღ*’ in Georgian-Jewish Speech
I. Abdulaeva (Makhachkala) – Functional-Semantic Features of Modal Particle - *xɔʎe* in Akhvakh Language
N. Metreveli (Paris) – Some Issues Related to the Distribution of Reduced Vowels in Nominal and Verbal Stems
M. Bukia (Tbilisi) – On a Series of Composites in Abkhaz-Russian Dictionary by V. Kaslandzia
D.-A. Khazamov (Makhachkala) – The Avar Toponymy: An Attempt of Comparative Analyses

14³⁰ – 16⁰⁰

C h a i r s : T. Sikharulidze, M. Suleybanova

- E. Shengelia** (Tbilisi) – Towards One Semantic Group Denoting Attire (Footwear) in Megrelian-Laz
- A. Dalgatov, A. Ismailova** (Makhachkala) – About Ethnolinguistic Aspects of Interaction of Georgian and Azerbaijani Languages
- R. Ramishvili** (Tbilisi) – Towards the Origin of Some Words Attested in the Language of Middle Georgian Literary Works (zabaržad, zupin)
- N. Khakhiashvili** (Tbilisi) – Towards the Origin of the Word *Gvino* "Wine"
- M. Tsiskarishvili** (Telavi) – Structural and Semantic Peculiarities of Tsova-Tush (Batsbi) Fairy Tales

14³⁰ – 16⁰⁰

C h a i r s : A. Dalgatov, R. Kurdadze

- P. Abdulkarimova** (Makhachkala) – Phraseological Units with Zoonims Positively Characterizing a Person in the Avar and English languages
- T. Sikharulidze, B. Güneş** (Erzurum) – Genitive Case and its Suffix “-un” in Udi Language
- A. Rostovtsev-Popiel** (Frankfurt) – Combining the Uncombinable: An Insight from Megrelian
- Z. Gadjeva** (Makhachkala) – Names of Fruits and Fruit-trees in Daghestan Languages
- N. Popiashvili** (Tbilisi) – Georgian Language, National Identity and Literary Text

V Section

10⁰⁰ – 11³⁰

Chairs: **Ts. Baramidze, A. Vagapov**

- N. Machavariani** (Tbilisi) – Morphological Isoglosses in Georgian and Abkhazian Verbal Constructions
- G.-R. Gusejnov** (Makhachkala) – About External and Internal Relations of Daghestanian Languages
- R. Abashia** (Tbilisi) – Towards Similar Processes in Abkhaz-Adyghe and Kartvelian Languages
- T. Zhrebilo** (Magas) – Some Notes on Linguistic Terms
- G. Gvantseladze** (Tbilisi) – Results of Semantic Changes as Evidenced in Ancient Georgian Written Sources (According to *Khanmeti* Texts of the Gospel of Matthew)

12⁰⁰ – 13³⁰

Chairs: **R. Abashia, M. A. Magomedov**

- A. Tankiev** (Magas) – About the Role and Meaning of Ingush Term “*boaram*” (Measure) in the National Philosophy and Culture
- M. Mikeladze** (Telavi) – Algebraic Borrowing as the Main Characteristic Feature of Hyper Bilingualism (on the basis of materials of Tsova-Tush and Georgian bilingualism)
- Zeinab Kikvidze** (Kutaisi) – Gender Aspects of Caucasian Communities According to the Poetical Epos by Vazha-Pshavela
- P. Antadze-Malashkhia** (Tbilisi) – Towards Semantic Absorption of Ossetian Borrowings in Georgian
- B. Tsey** (Maikop) – Aspects of Affinity of Historical Novels “Millstones” by I. Mashbash and “The Caucasus” by M. Kandur

14³⁰ – 16⁰⁰

C h a i r s : M. Cheerchiev, R. Lolua

- P. Ibragimova** (Makhachkala) – On the Question of the Origin of Writing in Dagestan in Native Languages
- T. Cheishvili-Moskalenko** (Tbilisi) – Lexical Connotation as a Part of the Systemic Importance of Lexical Signs
- M. Khalimbekova** (Makhachkala) – Interjections Serving the Sphere of Speaking Etiquette in the Lezgian Language
- T. Dalalyan** (Paris) – Georgian cultural and religious terms in Ossetic
- M. Kharchieva** (Makhachkala) – Structural-Grammatical Models of the Adjectival Comparative Idioms of the Andy Language
- I. Kapanadze** (Tbilisi) – Features of Lexical Doublets in the Slavic-Russian Biblical Texts and their Semantic Transformation

16³⁰ – 18⁰⁰

C h a i r s : G.-R. Gusejnov, T. Makharoblidze

- M. Cheerchiev** (Makhachkala) – Towards Phonologic Status of the Nasalized [Uⁿ] in the Avar Language
- M. Kunova** (Maikop) – Parcellation as a Grammatical Structure of Speech (Based on the material of historical works by Tembot Kerashev)
- M. A. Magomedov** (Makhachkala) – Experience of Recompiling and Editing Avar-Russian Dictionary
- N. Loladze** (Tbilisi) – Verbs Denoting Location In Space
- N. Muzashvili, I. Jibuti** (Tbilisi) – Trilingual Dictionary of Multi-Branch Technical Terminology

October 29

10⁰⁰ – 11³⁰ – Round Table Discussion

11³⁰ – 12⁰⁰ – Break

12⁰⁰ – 14⁰⁰ – Plenary Report

T. Vashakidze (Tbilisi) – Ketevan Lomtadze and the Norms of the Georgian Literary Language

T. Gvantseladze (Tbilisi) – Main Stages of Scientific Activity of Academician Ketevan Lomtadze

A. Abregov (Maikop) – Invaluable Contribution of K.V. Lomtadze to the Development of Adyghe Etymology

Kh. Taov, E. Maremukova (Nalchik) – On Sibilant Sounds in Adighe Languages

I. Abdullaev (Makhachkala) – Abstract Nouns Derived from Person Nouns in Dictionaries of the Daghestan Languages

A. Timaev (Grozny) – The Structure of the Most Ancient Type of Qualitative Adjectives in Nakh Languages and the Genesis of the Element *ču* Within the Second Declinable Stem

S. Pazov (Karachayevsk) – On the Main Meanings of Simple Verbal Predicate and Means of its Expression in Abazin

15⁰⁰ – Symposium Closing

Sectional Work Account

Summing-up of III International Symposium

Расписание работы Симпозиума

27 октября

- 10⁰⁰ – 11⁰⁰ – Регистрация участников (Институт языкознания им. Арн. Чикобава, ул. Ингороква №8)
- 11⁰⁰ – Посещение могилы К. Ломтатидзе
- 12⁰⁰ – Легкий обед
- 13⁰⁰ – Прием в Парламенте Грузии
- 14⁰⁰ – Открытие Симпозиума
- 15⁰⁰ – Пленарное заседание
- 17⁰⁰ – Прием у президента Национальной АН Грузии

28 октября

Секционные заседания

- 10⁰⁰ – 11³⁰ – I заседание
- 11³⁰ – 12⁰⁰ – Кофе-брейк
- 12⁰⁰ – 13³⁰ – II заседание
- 13³⁰ – 14³⁰ – Обед
- 14³⁰ – 16⁰⁰ – III заседание
- 16⁰⁰ – 16³⁰ – Кофе-брейк
- 16³⁰ – 18⁰⁰ – IV заседание
- 18⁰⁰ – Обед

29 октября

- 10⁰⁰ – 11³⁰ – Круглый стол
- 11³⁰ – 12⁰⁰ – Кофе-брейк
- 12⁰⁰ – 14⁰⁰ – Пленарное заседание
- 14⁰⁰ – 15⁰⁰ – Обед
- 15⁰⁰ – 16⁰⁰ – Закрытие Симпозиума
- 16⁰⁰ – Экскурсия и банкет

Регламент:

- доклад на пленарном заседании – 15 минут
- доклад на секционном заседании – 10 минут
- дискуссия – 5 минут

27 октября

14⁰⁰

Открытие Симпозиума

(зал заседаний АН Грузии, проспект Руставели, 52, V этаж)

**Вступительное слово – Президент АН Грузии, академик
Т. Гамкрелидзе**

- Д. Шашкин –** Министр образования и науки Грузии
- А. Квиташвили –** Ректор Тбилисского государственного университета им. И Джавахишвили
- Л. Эзугбаиа –** Директор Института языкознания им. Арн. Чикобава
- Г. Гамбашидзе –** Президент Фонда Кавказа
- С. У. Пазов –** Проректор Карачаево-Черкесского государственного университета им. У. Д. Алиева
- Х. Таов –** Проректор Кабардино-Балкарского государственного университета
- А. Н. Абрегов –** Заведующий кафедрой общей лингвистики Адыгейского государственного университета
- Ц. Барамидзе –** Полный профессор Тбилисского государственного университета
- И. Х. Абдуллаев –** Ведущий научный сотрудник Института языка, литературы и искусства им. Г. Цадасы
- А. Д. Тимаев –** Заведующий кафедрой чеченского языка Чеченского государственного университета
- С. У. Патиев –** Доцент кафедры ингушского языка Ингушского государственного университета

15⁰⁰

Пленарное заседание

- Г. Кварацхелиа (Тбилиси) –** Единомыслие и наследственность
- Н. Мачавариани (Тбилиси) –** Жизнь и деятельность Кетеван Ломтатидзе
- А. Арабули, В Шенгелиа (Тбилиси) –** Вклад академика Кетеван Ломтатидзе в дело изучения абхазско-черкесских и картвельских языков

Выступления и воспоминания :

- М. Лордкипанидзе, И. Асатиани, Б. Утье, Р. Джанашиа,**
- Н. Андгуладзе, А. Чинчараули, Т. Берозашвили,**
- А. Арабули Т. Уджуху...**

28 октября

Секционные заседания

I секция

10⁰⁰ – 11³⁰

Председатели: И. Х. Абдуллаев, Г. Кварацхелиа

Т. Утургаидзе (Тбилиси) – О смешивании моделей в языковых системах

А. И. Халидов (Грозный) – Об установлении родства иберийско-кавказских языков (в поддержку концепции М. Е. Курдиани)

К. Лернер (Иерусалим) – Грузинское слово *naḫiḡi* "стадо" – аккадское *naḫiḡu*

Ш. Апридонидзе (Тбилиси) – К типологии антонимов

И. А. Дибиров (Махачкала) – Аварско-грузинское языковое контактирование (на материале закательского диалекта)

Л. Келаурдзе (Тбилиси) – Звукосоответствия в сибиллянтах между картвельскими, пребурушаскским и пребаскским языками

12⁰⁰ – 13³⁰

Председатели: А. Арабули, А. И. Халидов

Б. М. Берсиров (Майкоп) – Об этнической и языковой общности адыгов

Г. Гоголашвили (Тбилиси) – О диалектном делении сванского языка

М. Р. Багомедов (Махачкала) – Чирагские топонимические термины

Л. Эзугбаиа (Тбилиси) – Парадигмы глаголов без тематических показателей в соответствии с компьютерной программой правописания грузинского языка

С. Омиадзе (Тбилиси) – Концепт *supra* "чистый" как единица грузинского лингвокультурологического кода

14³⁰ – 16⁰⁰

Председатели: **Г. Гоголашвили, М. И. Магомедов**

- Н. Кутелиа** (Тбилиси) – Фонотактика и диахроническая трансформация элементов системы
- Н. Ардотели** (Тбилиси) – Структура основы спрягаемого глагола в аварско-андийских языках
- М. Чухуа** (Тбилиси) – Грузинско-кавказские изоглоссы абхазского а-цла "дерево"
- М. О. Таирова** (Махачкала) – Особенности рутульского и цахурского языков в оформлении основ склонения
- Л. Азмайпарашвили** (Тбилиси) – К вопросу семантических переходов в диалектной лексике аварского языка

16³⁰ – 18⁰⁰

Председатели: **А. Н. Абрегов, М. Чухуа**

- Ц. Барамидзе** (Тбилиси) – Согласные ларингального ряда в иберийско-кавказских языках
- М. Сухишвили** (Тбилиси) – О выражении рефлексивности в грузинском языке
- М. И. Магомедов** (Махачкала) – Понятие подлежащего и эргативность в аварском языке
- Б. Ч. Бижоев** (Нальчик) – Особенности масдара в кабардино-черкесском языке
- Р. Лолуа** (Тбилиси) – Замечания о фонологической системе кавказского албанского языка. II. Фарингализация и ее обозначение

II секция

10⁰⁰ – 11³⁰

Председатели: **Н. Мачавариани, А. Д. Тимаев**

- А. Чинчараули** (Тбилиси) – Три, строфы искаженные интерполяторами в поэме Руставели "Витязь в тигровой шкуре"
- Л. Абуладзе, А. Лудден** (Мюнстер) – Звательный падеж и повелительное наклонение
- З. М. Маллаева** (Махачкала) – Способы грамматикализации пространственных значений в дагестанских языках
- Р. Джанашиа** (Тбилиси) – Лексика родства в убыхском языке
- Б. Х. Лямова** (Майкоп) – Значение для детей творчества Н. Куека, заложившего основы детского театра

12⁰⁰ – 13³⁰

Председатели: **Р. Джанашиа, З. М. Маллаева**

- М. У. Сулейбанова** (Грозный) – Проблема орфографирования сложных слов в чеченском языке
- М. Глонти** (Тбилиси) – Богословское назначение вопроса в Святом Четвероглаве
- Р. И. Сефербеков, М. М. Мусаев** (Махачкала) – Номенклатура божеств охоты народов Кавказа
- Р. Н. Долева** (Майкоп) – О некотором различии пословиц и поговорок
- М. Мревлишвили, Э. Сабанадзе** (Тбилиси) – Из истории составления двуязычных словарей

14³⁰ – 16⁰⁰

Председатели: **Б. М. Берсиров, В. Шенгелиа**

- Е. Газделиани** (Тбилиси) – О падежных формах *γērbet* "бог" в сванском языке
- А. Д. Вагапов** (Грозный) – К вопросу о пракавказском корне *ghad
- Р. Чкадуа** (Тбилиси) – О взаимоотношении грузинских глаголов типа *tbeba* "греется" и сванских глаголов со "сгибаемой" основой
- М. М. Магамедова** (Махачкала) – Универсальный характер гендерных стереотипов (на материале женских образов русских и лезгинских сказок)
- С. У. Патиев** (Магас) – Дееспричастие в ингушском языке
- Л. Гиглемиани, М. Саглиани, Н. Шаврешиани** (Тбилиси) – Сванские фразеологизмы в сравнении с фразеологизмами других картвельских языков

16³⁰ – 18⁰⁰

Председатели: **Н. Ардотели, Б. Ч. Бижоев**

- А. Бертлани** (Телави) – О количественном различии гласных в современном грузинском языке (на фоне типологии)
- Л. Авидзба** (Тбилиси) – Современное положение абхазского языка
- К. Маргиани-Субари** (Тбилиси) – О взаимоотношении информационной когнитивности и эвиденциалов в сванском языке (в сравнении с данными литературного языка)
- Е. Гиунашвили** (Тбилиси) – К исследованию иранских заимствований в ферейданском диалекте грузинского языка
- С. Г. Шхалахова** (Майкоп) – О характере строения сказуемого в адыгейском языке

III секция

10⁰⁰ – 11³⁰

Председатели: **Т. Вашакидзе, А. С. Токаева**

- М. М. Султыгова** (Магас) – Роль грузинского языка в развитии отраслевой лексики ингушского языка
- Заал Киквидзе** (Кутаиси) – Гендерные асимметрии в вербальной и невербальной коммуникации
- Алок К. Дас** (Джазан, Саудовская Аравия) – Сопоставление эволюции двух древнейших языков мира – грузинского и санскрита
- Р. Курдадзе** (Тбилиси) – Именные и глагольные основы в грузинско-английских учебных словарях
- Л. А. Мисиева** (Махачкала) – Гендерные фразеологические единицы, характеризующие лиц женского пола в аварском языке

12⁰⁰ – 13³⁰

Председатели: **Заал Киквидзе, М. М. Султыгова**

- Х. М. Ибрагимова** (Махачкала) – Сопоставление как основа оптимизации обучения русскому языку как неродному
- Т. Махароблидзе** (Тбилиси) – О вокалических префиксах в формах третьей серии переходных глаголов
- Н. Чумбуридзе, М. Киконишвили** (Тбилиси) – Лексические и морфологические способы выражения значения уменьшительности в грузинском литературном языке и диалектах
- Н. Бепиева** (Тбилиси) – Формы степеней сравнения в грузинском и осетинском языках
- П. Д. Патахова, М. В. Мишаева** (Махачкала) – Модификация пространственной семантики превербов в абстрактную (в даргинском, немецком и английском языках)

14³⁰ – 16⁰⁰

Председатели: **Ш. Апридонидзе, К. Лернер**

- З. М. Оцомиева-Тагирова** (Махачкала) – Анатомическая лексика в географической терминологии
- М. Начкебия** (Тбилиси) – Грузинские топонимы на территории Северного Кавказа (1944-1957 гг.)
- Г. Чимке** (Тбилиси) – Выражение взаимного действия в грузинском и турецком языках
- К. Г. Халиков, Т. С. Айгунова** (Махачкала) – Фразеологическое пространство семемы гъач1а «глаз» в багвалинском языке
- З. Б. Бгуашева** (Майкоп) – Вопрос о классификации фразеологического материала и специфика фразеологической единицы
- Н. Пониава** (Тбилиси) – О фонемном составе глагольных корней структуры CVCV и CVCVC в абхазском языке

16³⁰ – 18⁰⁰

Председатели: **И. А. Дибиров, Т. Утургаидзе**

- А. С. Токаева** (Грозный) – Морфологическое выражение каузатива и декаузатива в чеченском языке
- Р. Зекалшвили** (Тбилиси) – Модификационные маркеры в диалогической речи грузинского языка
- М. М. Хайбулаева Н. М. Хайбулаева** (Махачкала) – Бранные слова в аварской лексике
- И. Чачанидзе** (Тбилиси) – Адриан Балби о картвельских языках
- Т. Авалиани** (Батуми) – Общелингвистическое направление в трехступенчатой системе высшего образования (проблемы и перспективы)

IV секция

10⁰⁰ – 11³⁰

Председатели: **С. У. Пазов, М. Сухишвили**

Ф. А. Ганиева (Махачкала) – Названия лошади в хиналугском языке

Н. Сулава (Ахалцихе) – О сущности апопатической богословской терминологии в гимнографии

Дж. И. Месхидзе (Санкт-Петербург) – Лексема «марджа» / «м̄ржа» в этнолингвистическом контексте

К. Гигашвили (Телави) – Уровень опасности положения цова-тушинского языка

Н. Джорбенадзе (Тбилиси) – О дифференциации и нормировании форм, образованных от имен, обозначающих различную деятельность или профессию в грузинского языке

12⁰⁰ – 13³⁰

Председатели: **Т. Гванцеладзе, Х. Т. Таов**

Р. Энох (Иерусалим), **Р. Сагинадзе** (Кутаиси) – Формы типа kebaebi в речи грузинских евреев

И. А. Абдулаева (Махачкала) – Функционально-семантические особенности модальной частицы -хъ1е в ахвахском языке

Н. Метревели (Париж) – Некоторые вопросы, связанные с распределением редуцированных гласных в именных и глагольных основах

М. Букиа (Тбилиси) – Об одном типе композитов в "Абхазско-русском словаре" Э. Касландзия

Д.-А. А. Хазамов (Махачкала) – Топонимия аварцев: опыт сравнительного анализа

14³⁰ – 16⁰⁰

Председатели: **Т. Сихарулидзе, М. У. Сулейбанова**

- Д. М. Магомедов** (Махачкала) – Функциональная характеристика лексики дагестанских языков
- Э. Шенгелиа** (Тбилиси) – Об одной семантической группе, обозначающей обувь в мегрельско-лазском
- А. Г. Далгатов, А. М. Исмаилова** (Махачкала) – Об этнолингвистических аспектах взаимодействия грузинского и азербайджанского языков
- Р. Рамишвили** (Тбилиси) – О происхождении некоторых слов, засвидетельствованных в среднегрузинских литературных памятниках (zabaḡḡadi, zurini)
- Н. Хахиашвили** (Тбилиси) – О происхождении грузинского слова ḡvino "вино"
- М. Цискаришвили** (Телави) – Структурно-семантические особенности цова-тушинских (бацбийских) сказок

16³⁰ – 18⁰⁰

Председатели: **А. Г. Далгатов, Р. Курдадзе**

- П. А. Абдулкаримова** (Махачкала) – Фразеологические единицы с компонентом зоонимом, положительно характеризующие лицо в аварском и английском языках
- Т. Сихарулидзе, Б. Гюнеш** (Эрзурум) – Еще раз о форманте родительного падежа **-un** в удийском языке
- А. А. Ростовцев-Попель** (Франкфурт) – Совмещение несовместимых в мегрельском
- З. М. Гаджиева** (Махачкала) – Названия плодовых деревьев в дагестанских языках
- Н. Попиашвили** (Тбилиси) – Грузинский язык, национальная идентичность и художественный текст

У секция

10⁰⁰ – 11³⁰

Председатели: **Ц. Барамидзе, А. Д. Вагапов**

- Н. Мачавариани** (Тбилиси) – Морфологические изоглоссы между глагольными конструкциями грузинского и абхазского языков
- Г.-Р. А.-К. Гусейнов** (Махачкала) – О внешних и внутренних связях дагестанских языков
- Р. Абашиа** (Тбилиси) – Однородные фонетические процессы в абхазско-адыгских и картвельских языках
- Т. В. Жеребило** (Магас) – Заметки о терминах лингвистики
- Г. Гванцеладзе** (Тбилиси) – О последствиях семантических изменений в древнейших письменных памятниках грузинского языка (по Евангелию от Матфея "ханметского" лекционария)

12⁰⁰ – 13³⁰

Председатели: **Р. Абашиа, М. А. Магомедов**

- А. Х. Танкиев** (Магас) – О роли и значении в народной философии и культуре термина ингушского языка «боарам» (мера)
- М. Микеладзе** (Телави) – Алгебраическое заимствование как основной признак сверхбилингвизма (по материалам цова-тушинско-грузинского двуязычия)
- Зейнаб Киквидзе** (Кутаиси) – Гендерные аспекты кавказских общин по поэтическому эпосу Важа-Пшавела
- Ф. Антадзе-Малашиа** (Тбилиси) – О семантике осетинских заимствований в грузинском языке
- Б. А. Цей** (Майкоп) – Аспекты близости исторических романов И. Машбаша «Жернова» и М. Кандура «Кавказ»

14³⁰ – 16⁰⁰

П р е с е д а т е л и: Р. Лолуа, М. Ч. Чеерчиев

- П. А. Ибрагимова** (Махачкала) – К вопросу о возникновении письменности в Дагестане на родных языках
- Т. Чишвили-Москаленко** (Тбилиси) – Лексическая коннотация как часть системного значения знака
- М. К. Халимбекова** (Махачкала) – Междометия, обслуживающие сферу речевого этикета в лезгинском языке
- Т. Далалаян** (Париж) – Грузинские культурные и религиозные термины в осетинском языке
- М. Р. Харчиева** (Махачкала) – Структурно-грамматические модели адъективных компаративных фразеологических единиц андийского языка
- И. Капанадзе** (Тбилиси) – Особенности функционирования лексических дублетов в славяно-русских библейских текстах и их семантическое преобразование

16³⁰ – 18⁰⁰

П р е с е д а т е л и: Г.-Р. А.-К. Гусейнов, Т. Махароблидзе

- М. Ч. Чеерчиев** (Махачкала) – К фонологическому статусу назализованного [y^h] в аварском языке
- М. Д. Кунова** (Майкоп) – Парцелляция как грамматическая структура речи (на материале исторических произведений Т. Керашева)
- М. А. Магомедов** (Махачкала) – Опыт досоставления и редактирования Аварско-русского словаря
- Н. Лоладзе** (Тбилиси) – Глаголы, обозначающие пространственную локацию
- Н. Музашвили, И. Джибути** (Тбилиси) – Трёхязычный словарь многоотраслевой технической терминологии

29 октября

10⁰⁰ – 11³⁰ – Круглый стол

11³⁰ – 12⁰⁰ – Перерыв

12⁰⁰ – 14⁰⁰ – Пленарное заседание

Т. Вашакидзе (Тбилиси) – Кетеван Ломтатидзе и нормы грузинского литературного языка

Т. Гванцеладзе (Тбилиси) – Основные этапы в творчестве академика Кетеван Ломтатидзе

А. Н. Абрегов (Майкоп) – Неоценимый вклад академика К. В. Ломтатидзе в развитие адыгской этимологии

Х. Т. Таов, Э. В. Маремукова (Нальчик) – К вопросу о сибилантных звуках в адыгских языках

И. Х. Абдуллаев (Махачкала) – Отражение отвлеченных существительных от имен лиц в словарях дагестанских языков

А. Д. Тимаев (Грозный) – Структура древнейшего типа качественных прилагательных нахских языков и генезис элемента **џи** состава второй склоняемой основы

С. У. Пазов (Карачаевск) – Об основных значениях простого глагольного сказуемого и способах его выражения в абазинском языке

15⁰⁰ – Закрытие симпозиума

Отчеты о работе секций

Подведение итогов III международного симпозиума